

ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОГО ПАТРІОТИЗМУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

Актуальність проблеми полягає у тому, що сьогодні українське суспільство ідеологічно розколоне. В останні роки певна група людей намагається переписати українську історію і, в першу чергу, сторінки про Велику Вітчизняну війну. Недостатня увага до правдивої історії країни у школах і інших навчальних закладах, соціально-економічні проблеми сьогодення, які заважають виховній роботі в сім'ї, сприяє тому, що українська молодь розгублена: вона не знає, як ставитися до історії, пам'яті свого народу.

Мета дослідження: дослідити теоретичне розуміння поняття патріотизму та прояви масового патріотизму українського народу в роки Великої Вітчизняної війни.

Об'єктом дослідження є український народ в роки війни.

Предметом дослідження є Велика Вітчизняна війна.

В ході дослідження використовувалися **методи** теоретичного аналізу історичних джерел.

Результати дослідження. Патріотизм є любов'ю та відданістю до якоїсь країни. Слово прийшло з грецької *патріс*, що означає батьківщина. Однак, патріотизм у різні часи мав різне значення, яке залежало від географічного та філософського контексту.

Протягом віків патріотизм відігравав дуже важливу роль, об'єднуючи народ (народи) держави в боротьбі з зовнішньою агресією. У часи боротьби з зовнішнім ворогом внутрішні протиріччя між різними народами відходили на другий план. Ось чому багатонаціональні країни успішно прогресують тільки у часи воєн і протиборств з зовнішнім і внутрішнім ворогом. У мирний час в цих країнах посилюються відцентрові сили протиріч, які існують між різними народами, що населяють багатонаціональну державу.

В радянській-соціологічній літературі патріотизм розглядається в органічному поєднанні з інтернаціоналізмом. Виховання людей в дусі патріотизму розглядається у нерозривному зв'язку з формуванням дружби всіх народів, поваги до звичаїв і традицій інших народів.

Почуття патріотизму, національної гордості не приходять самі по собі. Рівень національної самосвідомості визначається не приналежністю до певного класу чи соціальної групи. Патріотами не народжуються. Патріотизм прищеплюється змалку як невід'ємна риса людського характеру. Виховується це святе почуття різними шляхами і засобами. Таке виховання здійснюється на основі рідної мови, історії, культурних надбань свого народу, його звичаїв, традицій.

Українське суспільство зустріло війну політично розколотим, при чому поважна його частина демонструвала або відверто вороже, або індиферентне ставлення до сталінської влади, що за умов війни не мало суттєвої різниці. В цілому масово-політичні настрої у 1941 р., або афективно-когнітивна сигнальна реакція населення, як цей стан називають соціальні психологи, в період заміни радянської влади німецькою визначалася очікуванням. Для значної маси населення, передовсім селян, німецька альтернатива відкривала певні надії на зміну життя на краще. Були випадки, коли німців зустрічали як визволителів з хлібом-сіллю. Активно формувалися загони УПА (Українська Повстанческа Армія), керівники якої активно співпрацювали з німецькою владою. Україна опинилася бід знищувальним чоботом німецької армії з одного боку, і непримиримістю УПА щодо радянської влади – з іншого.

Низький морально-політичний стан армії та суспільства в 1941 р. став однією з вагомих причин катастрофи 1941 р., негативно вплинув на ефективність кампаній військової мобілізації та евакуації. Лише під час битви за Москву шляхом апеляції до

російського патріотизму-націоналізму сталінській владі, врешті-решт, вдалося повернути довіру і лояльність до себе більшої частини російського населення. Натомість в Україні посиленню ностальгічних настроїв за радянською владою і полегшення процесу її релегітимації, посприяло жорстоке німецьке панування. Саме гітлерівський націонал-соціалізм сформував у населення тверде переконання, що існує влада, гірша за сталінську.

Окупанти здійснювали масове знищення населення. У Німеччину з України було насильно вивезено 2 млн. чоловік [1, с.714].

На окупованій території розгорнувся широкий партизанський рух. Партизанські об'єднання під керівництвом А.Ф.Федорова, С.А.Ковпака та ін. вели боротьбу проти німецько-фашистських загарбників. Партизанський рух підтримувався населенням, але банди УПА, які вільно почувалися на своїй землі, залякували людей і змушували їх допомагати своїм загонам як людьми, так і їжею, одягом тощо.

Переможне завершення війни, що сталося також завдяки участі мільйонів українців – воїнів Червоної армії, партизанів та робітників тилу, а також вихід України на міжнародну арену, об'єднання українських земель в єдиній державі, обмежені поступки національним почуттям українців – все це об'єктивно сприяло зростанню патріотичних почуттів серед українців.

Однак, національно-визвольний рух в Західній Україні, який очолювала УПА, після розгрому німецько-фашистської Німеччини, набув вигляду банд формувань, які почали тероризувати власне населення. Причетність цих формувань до злочинів, які скоїли німці в Україні, поставила їх поза радянським законом. Однак, боротьба продовжувалася майже до 1958 року, коли була знищена остання банда. Як виявилось, не всі з членів УПА предстали перед законом. Частина їх зачалася, а в період панування в Україні націонал-померанчевої влади під керівництвом В.Ющенка, вони знов підняли голову. Знов з'явилися заклики проти комуністів в цілому, проти визнання героїзму радянської армії, шанування ветеранів Великої Вітчизняної війни. Натомість, вони намагаються добитися їх визнання як єдиної патріотичної сили, яка боролася за вільну Україну проти німців і більшовиків. Але історію переписати неможливо, оскільки і документи, і живі свідки відзначають протилежне.

Для українського народу Велика Вітчизняна війна виявилася великим випробуванням, як і для всього народу Радянського Союзу. Однак особливості цього випробування позначалися цілим рядом чинників. Головним, на наш погляд, було історично довгий період поділу України на території, що належали різним державам. Напередодні війни, а саме 28 червня 1940 року, відбулося возз'єднання всіх частин сучасної України: в 1939 році була приєднана Західна Україна, а 28.06.40 р. – Бессарабія та Північна Буковина. Народ ще не став єдиним, відбулося дуже багато змін в соціально-економічній сфері, які не всіма сприймалися позитивно. Та частина населення, яка в ході встановлення радянської влади лишилася власності на заводи, фабрики, землю тощо, підбурювала більш неграмотне населення на опір владі, сприяла формуванню негативного ставлення до неї.

Масовий патріотизм українського народу в західних областях почав виявлятися після усвідомлення справжніх намірів німців щодо його існування і майбутнього країни, жорстокого поводження окупантів з населенням тощо.

Сучасна Україна ідейно досі розколота на Східну і Західну. Отже, сьогодні дуже важливо, щоб молодь вивчала правдиву історію власної країни, особливо ті її сторінки, які стосуються Великої Вітчизняної війни, щоб зрозуміти назавжди: досі є сили, які прагнуть повернутися до фашистської ідеології в нашій країні. У фашизму немає народності.

1. Малая Советская Энциклопедия / Под ред. Б.А.Введенского. – В 10-ти томах. Т. 9. – М., 1960.